

da se kaže velik vpliv laški v umotvorih dubrovnške (»slovinske«) poezije. Vendar ta vpliv ni pritisk, ampak le vpliv, in narodni duh, narodna snov, narodno življenje odseva več ali manje vselej v umotvorih slovinskih.

Največji pesnik dubrovniški je Ivan Gundulić. Prevel je Tassov »Osvobojeni Jeruzalem«, (ki pa se ni ohranil) in mnogo iger latinskih, grških in laških je preložil ali predelal, a najbolj si je ovekovečil svoje ime s slavno epopejo »Osmanom«. Za snov je vzel vojsko med Turki in Poljci, ki se je vršila za njegovih moških let in dovršila z bitko na Hotimu leta 1621. Opeva namreč nezgode in smrt mladega sultana Osmana in bojno slavo Vladislava, kraljeviča poljskega. Junaška pesen prepeva zmago ideje krščanske nad mohamedansko, prosvete

nad barbarstvom, nasprotje med človekoljubjem krščanskim in praznoverjem mohamedanskim. Usoda Osmanova je usoda turškega fanatizma in zmaga Vladislavova je zmaga krščanstva nad Islamom. »Osman« obseza 20 spevov v četverovrstnih kiticah v osmerci z odmorom po četrtem zlogu in s prestopno rimo. Jezik Gundulićev je jekavska štokavščina. 14. in 15. spev »Osmanov« se je neki izgubil in poskušali so večkrat dopolniti izgubljena speva: najbolj se je posrečilo Ivanu Mažuraniću. Tudi s tem se je dokazalo (Armin Pavić — nasprotno Fr. Marković), da je Gundulić spčetka sestavil dve pesni junaški: »Osmana« in »Vladislava« in pozneje spojil v jedno celoto, a le do 13. speva. »Osman« je prišel na svitlo večkrat: 1826, 1844, 1854, 1878 in zadnjič lansko leto.

Raznoterosti.

Za cerkveno umetnost utegne postati sedanja »vaticanska razstava« zelo pomenljiva, zlasti zaradi obširnosti in raznovrstnosti. Iz vseh delov sveta došla so papežu darila, torej predmeti za razstavo. Otvoril jo je 6. t. m. sv. oče sam. Podrobnosti dosedaj niso znane.

Napredek v kemiji. V nobeni vedi se niso tako menjavali razni nazori, kakor v kemiji. Ni pa bilo to v škodo tej krasni vedi, ampak je le kazalo, kako se urno in krepko dviga više in više, kako se razširja, kako uglablja v najtežavnejše skrivnosti naravine.

Do l. 1869 se kemiki niso zavedali, da bi gledé atomske teže bila med prvimi kaka zveza. Ono leto pa sta Rus D. Mendelejev v Petrogradu in Nemeč Loth. Meyer v Tübingenu poskusila prvine razrediti samo z ozirom na atomsko težo. S prva se kemiki niso dosti brigali za to. A polagoma so sprevideli, da se je nova skrivnost razkrila raz materijo in da utegne v vednostni temeljitosti, v sistematiki, sploh v teoretični kemiji napočiti nova doba. Razredba Mendelejeva je kaj zanimiva in še bolj so zanimivi njeni dosedanji vspehi. Toda za razlaganje potrebujemo že več prostora.

Stroj za odmetavanje snega. V tej zimi je sneg na železnicah Avstrijskih napravil že veliko zaprek. Zlasti med Ljubljano in Trstom je bil že dvakrat ustavljen promet, ker je bila železna cesta zametena. Med Rakekom in Postojno napravlja burja velike zamete, tako tudi od Postojne dalje (na Pivki), kjer silovito go-

spodari »kraška« burja. Veliko delavcev — ki dačev — ima železnica najetih, da se lotijo hitro dela, kajti zastajanje vožnje je prometu velika škoda. — Še huje zapreke pa dela sneg v Ameriki. Da je zastal vlak v snegu zameten, to ni bilo nenavadno. Zato so iznašli bistri Američani silovit stroj, da odmetava sneg, in ga konec lanske zime poskušali. Obnesel se je neki vrlo. Ako je zamet visok tudi dva metra, stroj ga razmeče in razpiha, kakor bi ne bilo nič in pri tem napravi v eni uri pot do 16 km. Ta stroj je poseben voz, ki ga priklenejo pred lokomotivo tako, da železnični parni stroj lahko goni snežni stroj. Zadnji ima na sprednji strani vijak (Schraube) ali turbino, vso nasájeno z noži, ki se neznano hitro vrté in sneg razrežejo, turbina pa ga razprši daleč okrog. — Naša dosedanja snežna priprava — voz, podoben lopati — je čitateljem znana. A treba si bode omisliti kaj novega iz Amerike.

Stroj za striženje las. Neki Rus iz Koreje, Bekovski, izumil je stroj, s katerim se strižejo lasje. Stroj se navije kakor ura. Ako je navit, potem se dene samo glavnik (česalo) v lase, in stroj striže, da je veselje. Striže se lahko kakor komu drago: na pol-kratko, na kratko ali celo na golo. Pravijo, da ta stroj hitreje striže, kakor najboljši strižec. Ne vem, kaj bi rekli naši umetniki »brivci in strižci«, ako bi kateri izmed naših podvzetnih dijakov naročil tak »strižistroj«.

VABILO.

Skromno se predstavlja Slovencem „DOM in SVET“. Kdo bi ga videl raje v večji obliki, kakor urednik njegov? A to je odvisno od naročnikov in pisateljev.

Štev. 1. pošiljamo tudi na ogled nekaterim domoljubom, ki še niso naročniki. Kdor lista ne vsprejme, naj ga blagovoli čim preje vrniti. — Lepo prosimo gosp. prijatelje listu, da bi ga pokazali onim, ki se utegnejo zanj zanimati. Prosimo tudi, da bi nam prav kmalu objavili naročila svoja, da se število iztisov določi.

Uredništvo.

Cena: Za celo leto 1 glđ. 60 kr.; za pol leta 80 kr. Uredništvo in upravništvo je v Marijanišči.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.